

เฉลิมลาภ ศรีภิรมย์ : การจัดการน้ำเสียของเมืองท่องเที่ยว. (WASTEWATER MANAGEMENT OF TOURIST TOWN : A CASE STUDY OF PATTAYA CITY) อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย ศิริจันทร์ภาณุ, 129 หน้า. ISBN 974-334-895-6.

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการขยายตัวของเมืองพัทยา ที่มีความสัมพันธ์ต่อปัญหาน้ำเสียและการจัดการปัญหาน้ำเสียในพื้นที่ 2) เพื่อประเมินวิธีการ วิเคราะห์ปัญหาและปัจจัยที่มีผลในการจัดการ และควบคุมการแพร่กระจายของน้ำเสียในพื้นที่ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการกำหนดมาตรการ เพื่อการจัดการน้ำเสียในเขตเมืองพัทยาดังกล่าวด้วยวิธีการทางผังเมือง โดยการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การวิเคราะห์จะเน้นข้อมูลปฐมภูมิโดยการสำรวจภาคสนาม และการออกแบบสอบถามความคิดเห็นของชุมชนเมืองพัทยา บริเวณชุมชนนาเกลือ ชุมชนพัทยาและจอมเทียน ด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจำนวน 293 ตัวอย่าง

จากการศึกษาพบว่า การขยายตัวทางด้านการท่องเที่ยวส่งผลให้มีการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้ใช้น้ำ และกิจกรรมซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดน้ำเสียในพื้นที่ โดยเฉพาะกิจกรรมท่องเที่ยว โดยพบว่าแหล่งกำเนิดน้ำเสียของเมืองพัทยามาจากกิจกรรมท่องเที่ยว ซึ่งมีความหนาแน่นสูงมากบริเวณหาดพัทยาใต้ โดยพบว่า โรงแรมเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาน้ำเสียในพื้นที่ เนื่องจากมีอัตราการผลิตน้ำเสียจากอาคารในปริมาณและค่าความสกปรกในรูปบีโอดีสูงที่สุด (1,061 ลิตรต่อวันต่อห้อง และ 123 กรัมต่อวันต่อห้อง) นอกจากนี้การเติบโตของนักท่องเที่ยว ซึ่งมีอัตราการผลิตน้ำเสียมากกว่าประชากรถึง 3 เท่า ยังเป็นสาเหตุหลักของปัญหาน้ำเสียในพื้นที่ โดยจากการคาดการณ์จำนวนประชากรผู้ใช้น้ำในอนาคต พบว่า เมืองพัทยายังคงมีแนวโน้มของน้ำเสียที่มากจากการท่องเที่ยวเป็นหลัก จากการศึกษพบว่าปัญหาน้ำเสียที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจการท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมาคือ ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติและสุขภาพอนามัยของชุมชนที่ต้องใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ

จากการศึกษาด้านการจัดการน้ำเสียของเมืองพัทยาพบว่า ระบบบำบัดน้ำเสียที่มีอยู่สามารถรองรับน้ำเสียได้เพียง 33,000 ลบ.ม. ต่อวัน ซึ่งคิดเป็น 58% ของปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้นทั้งหมดเท่านั้น โดยระบบบำบัดน้ำเสียบริเวณหาดพัทยา ซึ่งเป็นย่านการท่องเที่ยวหนาแน่นสูง มีขีดความสามารถในการรองรับน้ำเสียได้เพียง 13,000 ลบ.ม. ต่อวัน เท่านั้น สำหรับบริเวณนาเกลือซึ่งเป็นย่านชุมชนหนาแน่น ยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมในพื้นที่ จึงทำให้คุณภาพน้ำบริเวณนี้มีความเสื่อมโทรมมากที่สุด จากการสำรวจความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่ มีความเห็นว่าควรมีการตรวจสอบและดูแลประสิทธิภาพของระบบบำบัดน้ำเสียที่มีอยู่อย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งควรมีการเพิ่มระบบบำบัดน้ำเสียในพื้นที่ เพื่อให้บริการชุมชนอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ยังมีความเห็นว่าการจัดการน้ำเสียของเมืองพัทยามีความล่าช้า และขาดการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน รวมทั้งขาดความเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ในการควบคุมให้เป็นไปตามข้อบังคับ โดยมีการเลือกปฏิบัติและไม่เคร่งครัดในการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ที่มีอยู่อย่างเข้มงวดกวดขัน จึงส่งผลให้มีการปล่อยน้ำเสียโดยไม่มีการบำบัด และมีการระบายน้ำทิ้งที่ไม่ได้มาตรฐานลงสู่แหล่งน้ำ นอกจากนี้การขาดแคลนบุคลากรและงบประมาณของเมืองพัทยา ความไม่สอดคล้องกันระหว่างมาตรการทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งเน้นหนักในด้านการควบคุมปัญหาน้ำเสียให้ลดน้อยลง และมาตรการทางผังเมืองซึ่งเน้นหนักในการส่งเสริมการเติบโตของเมืองพัทยา รวมทั้งการขาดจิตสำนึกของชุมชนในการอนุรักษ์แหล่งน้ำมากกว่าผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ มีผลทำให้การจัดการน้ำเสียไม่บรรลุเป้าหมายและเป็นปัญหาต่อเนื่องในพื้นที่ ดังนั้น การจัดการปัญหาน้ำเสียของเมืองพัทยา จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์กรท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง ตลอดจนปรับปรุงแนวทางในการบังคับใช้ข้อบังคับที่มีอยู่ ให้มีความสอดคล้องกับการพัฒนาเมืองในอนาคต

ภาควิชา การวางแผนภาคและเมือง

สาขาวิชา การวางผังเมือง

ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิตร ร.อ.เฉลิมลาภ ศรีภิรมย์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ศ.ดร.ศักดิ์ชัย ศิริจันทร์ภาณุ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม